

Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego określająca rodzaje paliw dopuszczonych do stosowania na obszarze Gminy Miejskiej Kraków

Piotr Łyczko

Departament Środowiska

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

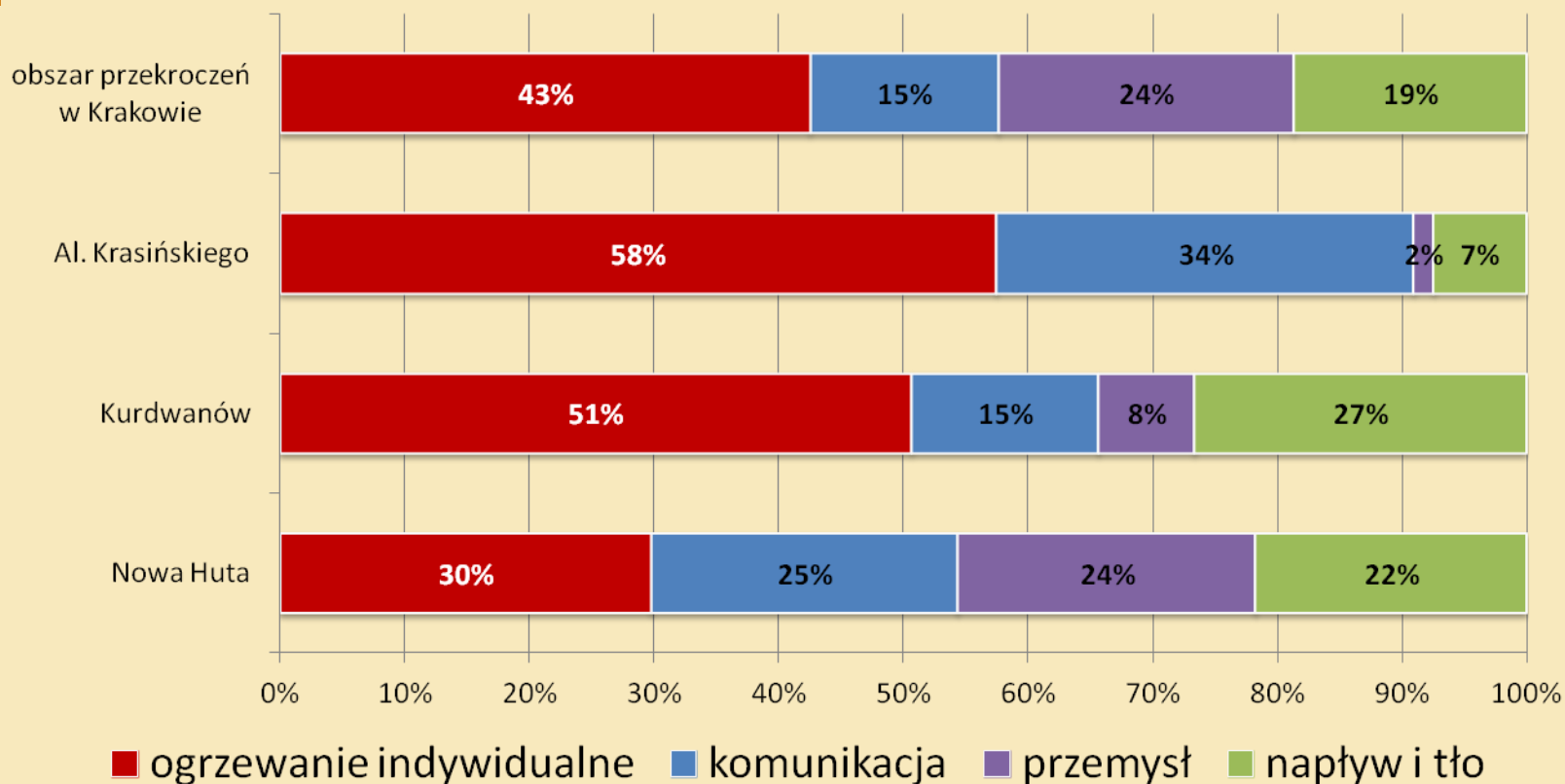

Niska emisja jest głównym powodem wysokich stężeń pyłu PM10 w Krakowie (1)

- Średnie stężenie pyłu PM10 i PM2,5 w okresie październik-marzec jest **3-krotnie wyższe** niż w okresie kwiecień-wrzesień.
- Analizy rozprzestrzeniania zanieczyszczeń przeprowadzone w 2012 r. na potrzeby Programu ochrony powietrza wskazują, że lokalne spalanie paliw stałych w kotłach w Krakowie odpowiada za **42%** stężenia pyłu PM10 i **68%** stężenia benzo(a)pirenu
- Badania składu pyłu przeprowadzone w 2006 r. przez Instytut Środowiska i Zrównoważonego Rozwoju z Ispry (Włochy) wykazały, że **55% - 70%** cząsteczek pyłu zebranego na stacjach pomiarowych w Krakowie pochodzi ze spalania węgla w małych kotłach i piecach grzewczych.

Niska emisja jest głównym powodem wysokich stężeń pyłu PM10 w Krakowie (2)

Głównym problemem jest emisja lokalna, nie napływ zanieczyszczeń

Udział źródeł emisji w stężeniu pyłu PM10 w Krakowie

Narażenie dużej liczby ludności

- W Krakowie mieszka **1/4 ludności Małopolski**, niektóre szacunki wskazują nawet, że ok. **1 mln** mieszkańców,
- **90%** mieszkańców Krakowa narażonych jest na przekroczenia poziomu średniodobowego PM10 i średniorocznego PM2,5,
- **100%** mieszkańców Krakowa narażonych jest na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Wpływ zanieczyszczenia na zdrowie

- Skutki długotrwałego narażenia na pyły zawieszone obejmują:
  - przedwczesne zgony,
  - powikłania sercowo-naczyniowe, w tym zawał serca i udar mózgu,
  - rozwój przewlekłych chorób układu oddechowego, np. astmy,
  - nowotwory,
  - zwiększoną umieralność noworodków i niską masę urodzeniową.

- Z powodu zanieczyszczenia powietrza pyłem w Krakowie umiera rocznie kilkaset osób.

Negatywny wpływ zanieczyszczeń na dzieci

Badania kobiet w ciąży i dzieci prowadzone w Krakowie przez Collegium Medicum UJ wykazały:

- mniejszą wagę urodzeniową, wzrost i obwód główki noworodków,
- słabszy rozwój intelektualny dzieci (strata średnio 3,8 pkt. w skali IQ),
- słabszą odporność dzieci w wieku późniejszym (m. in. zwiększone ryzyko występowania astmy i infekcji dróg oddechowych).

Koszty złej jakości powietrza (1)

- wydatki na opiekę zdrowotną, ponoszone bezpośrednio przez ludzi chorujących,
- wydatki w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej,
- koszty wynikające z mniejszej produktywności, w tym absencji w pracy,
- koszty związane z przedwczesną umieralnością,
- straty materialne wynikające z przyspieszonej degradacji zabytków,
- zmniejszony ruch turystyczny,
- mniejsza atrakcyjność Krakowa wśród potencjalnych inwestorów,
- kary finansowe ze strony Komisji Europejskiej za naruszenie prawa UE w zakresie norm zanieczyszczeń.

Koszty złej jakości powietrza (2)

- koszty zdrowotne związane z emisją pyłu PM_{2,5} dla Krakowa szacuje się na **740 mln zł rocznie**,
- możliwe kary finansowe dla Polski za naruszenie prawa UE w zakresie norm zanieczyszczeń szacuje się **od 300 tys. do 4 mln euro dziennie**.
- nakłady na działania inwestycyjne w zakresie wymiany źródeł ogrzewania w Krakowie oszacowano na **435 mln zł** do poniesienia w ciągu 5 lat.

Infrastruktura ciepłownicza i gazowa

- **70% budynków** w Krakowie podłączonych jest do sieci ciepłowniczej,
- **prawie 100%** pozostałych budynków jest podłączonych do sieci gazowej (łącznie 250 tys. odbiorców gazu w gospodarstwach domowych),
- na nielicznych pozostałych obszarach możliwe będzie zastosowanie ogrzewania elektrycznego, kotłów olejowych, zbiorników z gazem lub odnawialnych źródeł energii (np. pomp ciepła).

Ochrona zabytków Krakowa

- Kraków od 1978 r. znajduje się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO; posiada łącznie 1169 zabytków nieruchomych,
- Cząstki te powodują brudzenie obiektów, ich mikro rysowanie, katalizowanie reakcji i zagrożenie mikrobiologiczne, obecność cząsteczek siarki i sadzy może powodować utratę koloru malowideł i koloru powierzchni dzieł sztuki.
- Na przyspieszoną degradację w największym stopniu narażone są obiekty o dużej dostępności powietrza zewnętrznego (np. kościoły).

Przykłady innych miast

- Londyn od 1956 r. – ograniczenia stosowania paliw stałych obowiązują również w wielu innych miastach Wlk. Brytanii,
- Dublin od 1990 r., a od 2013 r. ograniczenia stosowania paliw stałych objęły kolejne 7 miast w Irlandii,
- W 47 dużych miastach w Chinach w 2012 r. wprowadzono zakaz stosowania węgla, natomiast od 2015 r. zakaz ma objąć 113 największych chińskich miast,
- W Sacramento (USA) w 2007 r. wprowadzono zakaz stosowania drewna w zależności od prognozy stężenia pyłu PM_{2,5}. Podobne ograniczenia w 2008 r. wprowadził obszar metropolitalny San Francisco oraz stan Colorado.

Podstawa prawna

- Art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska:

Sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub na zabytki określić dla terenu województwa bądź jego części rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku.

Dopuszczalne paliwa

Dopuszcza się następujące rodzaje paliw do stosowania w celu ogrzewania lokali lub budynków, przygotowywania ciepłej wody użytkowej oraz w kominkach:

- **gaz ziemny** i pozostałe węglowodory gazowe przeznaczone do celów opałowych,
- **olej opałowy** i olej napędowy przeznaczony do celów opałowych z wyłączeniem ciężkiego oleju opałowego.

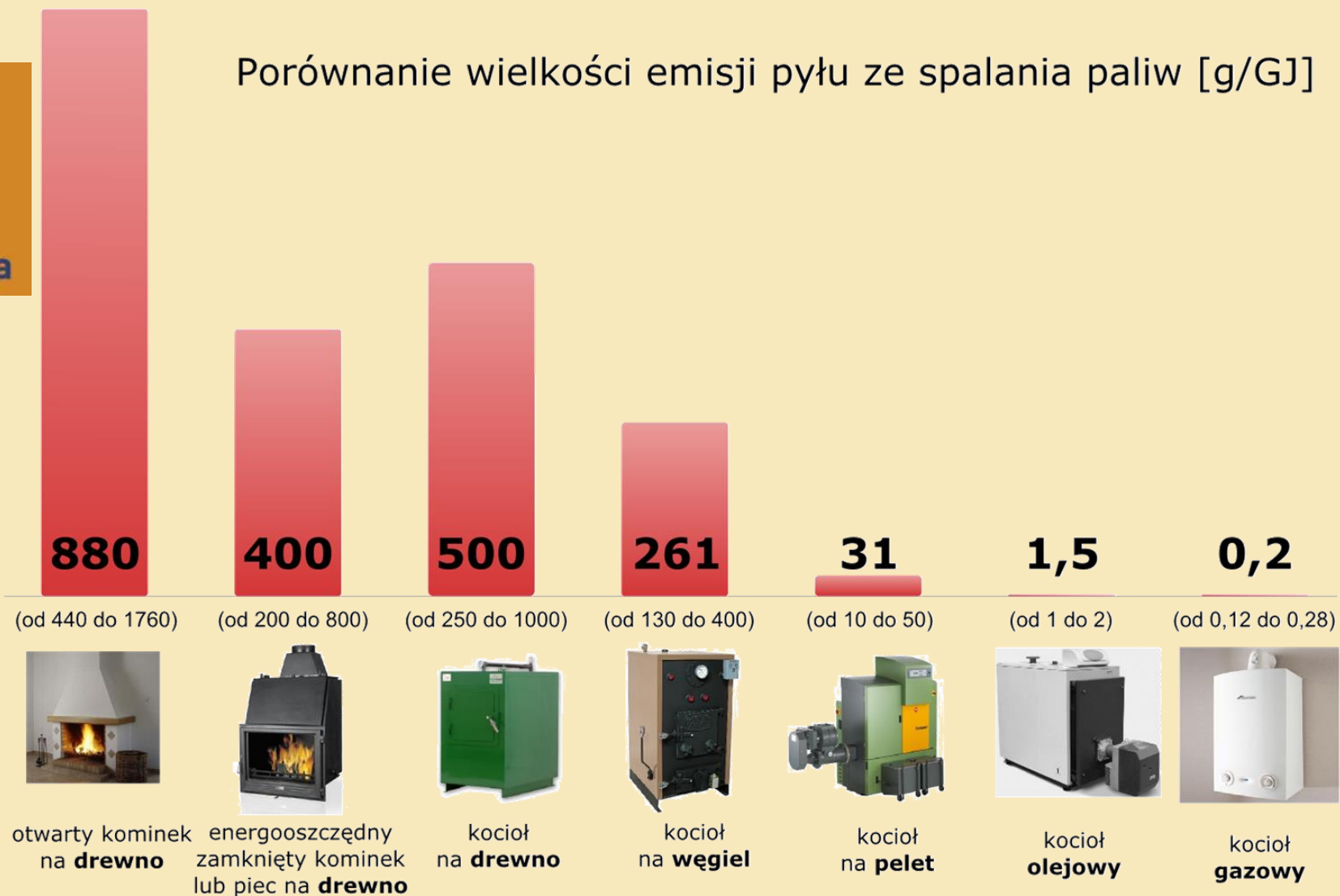

Uzasadnienie dopuszczalnych paliw

- Do wytworzenia tej samej ilości ciepła:
  - kocioł węglowy emituje tyle pyłu PM10 co **150** kotłów olejowych lub **1100** kotłów gazowych,
  - kocioł na biomasę emituje przeciętnie tyle pyłu co **300** kotłów olejowych i **2000** kotłów gazowych,
  - przeciętny kocioł peletowy emituje **20 razy więcej** pyłu PM10 niż kocioł olejowy i **150 razy więcej** niż kocioł gazowy,
- Emisja pyłu zawieszonego ze spalania ciężkiego oleju opałowego jest ok. **5-krotnie** wyższa niż ze spalania lekkiego oleju opałowego.
- W Małopolsce zużywa się **5,5 mln ton** węgla rocznie, z czego tylko **2% (115 tys. ton)** wykorzystywane jest w Krakowie do ogrzewania indywidualnego.

Porównanie wielkości emisji pyłu ze spalania paliw [g/GJ]

Dopuszczenie węgla dobrej jakości będzie nieskuteczne

- “Opracowanie eksperckie w zakresie wprowadzenia ograniczeń w stosowaniu paliw stałych na obszarze Krakowa” (Atmoterm, 2010 r.) wskazuje, że tylko **wariant pełnego zakazu stosowania paliw stałych** spowoduje zdecydowaną poprawę jakości powietrza: spadek stężeń pyłu PM10 o **53%** i benzo(a)pirenu o **90%**,
- Na wielkość emisji pyłu wpływają w większym stopniu parametry techniczne urządzenia grzewczego niż jakość paliwa.
- Kontrola jakości paliwa stosowanego przez mieszkańców byłaby bardzo kosztowna i w praktyce **nieskuteczna**, gdyż uchwała nie może zakazać sprzedaży ani posiadania paliwa złej jakości, tylko jego spalania, co byłoby trudne do wykrycia.

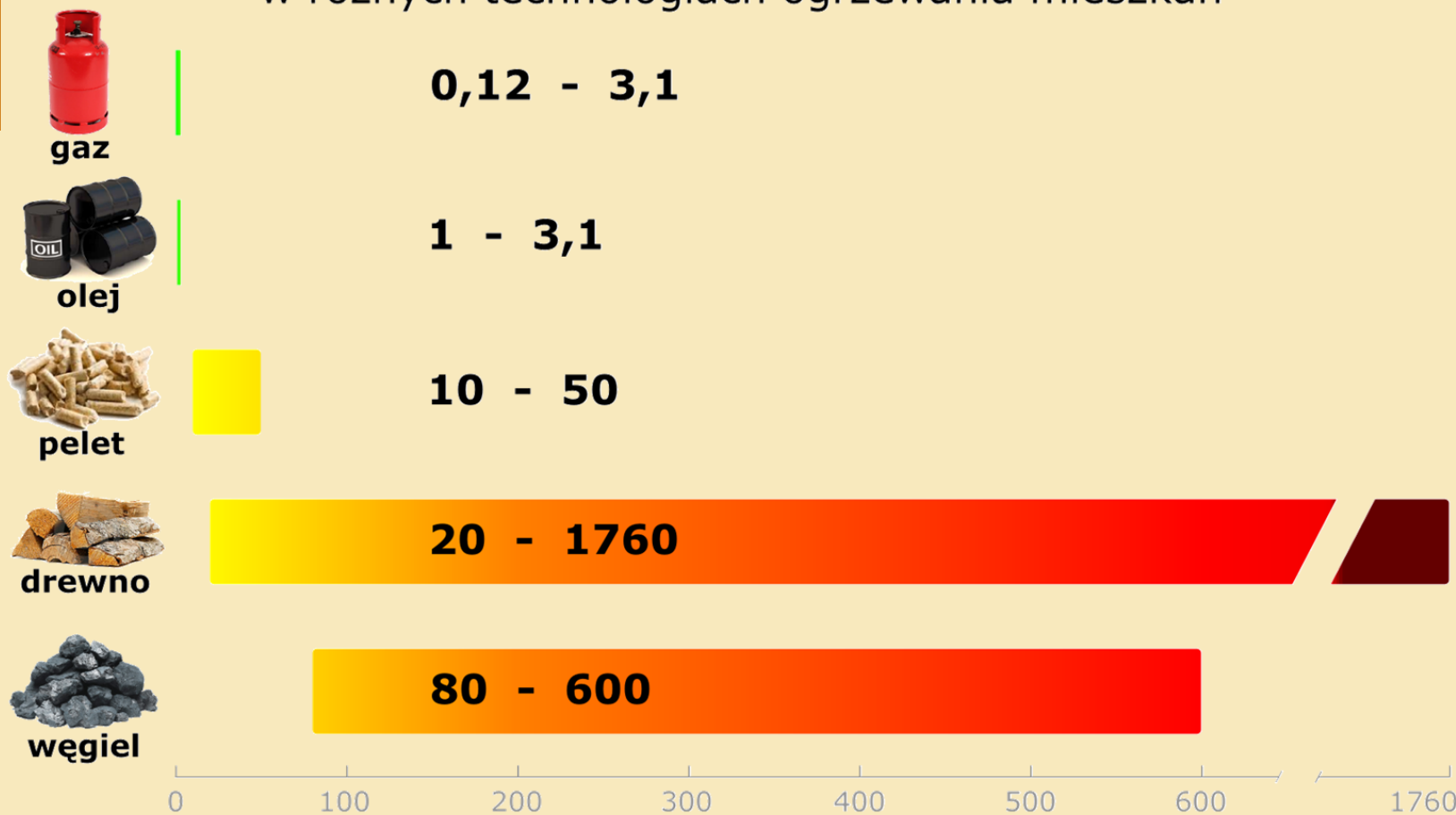
Dopuszczenie drewna nie przyniesie poprawy jakości powietrza

- Spalanie drewna w tym samym kotle powoduje **2 razy większą** emisję pyłu niż spalanie węgla. Jedynie emisja benzo(a)pirenu jest mniejsza.
- Drewno ma niższą kaloryczność, co powoduje, że aby wytworzyć tą samą ilość ciepła, trzeba zużyć **od 30% do 100% więcej** drewna niż węgla.
- Pozostawienie możliwości stosowania drewna spowoduje, że zastąpi ono węgiel w starych kotłach a emisja pyłu do powietrza nie zmniejszy się. Już obecnie **78%** użytkowników kotłów węglowych w Krakowie deklaruje, że **stosuje również drewno**.
- Bez zakazu stosowania drewna pozostanie też możliwość nielegalnego spalania odpadów, które będzie trudne do wykrycia.

Sejmik województwa ma prawo wskazać paliwa dopuszczone do stosowania, nie może określić wymaganych parametrów urządzeń grzewczych

Zakres emisji pyłu ze spalania paliw [g/GJ]
w różnych technologiach ogrzewania mieszkań

Wyłączenie instalacji przemysłowych i ciepłowni

Uchwała nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie:

- pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pozwolenia zintegrowanego.

Dla instalacji tych obowiązują:

- standardy emisji określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska,
- warunki emisji określone w decyzjach administracyjnych.

Kontrola przestrzegania ograniczeń

- Straż Miejska Miasta Krakowa,
- Policja,
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Krakowie,
- Małopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

Możliwość nakładania kar zgodnie z art. 334 Prawa ochrony środowiska:

- mandat **do 500 zł**,
- grzywna **do 5 000 zł**.

Wejście uchwały w życie

- dla nowych lokali i budynków po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego, czyli **29 grudnia 2013 r.**
- z dniem **1 września 2018 r.** w zakresie stosowania paliw w lokalach i budynkach istniejących oraz lokalach i budynkach, które uzyskały pozwolenie na budowę lub dla których wniosek o wydanie pozwolenia na budowę został złożony, przed terminem, o którym mowa w pkt 1).

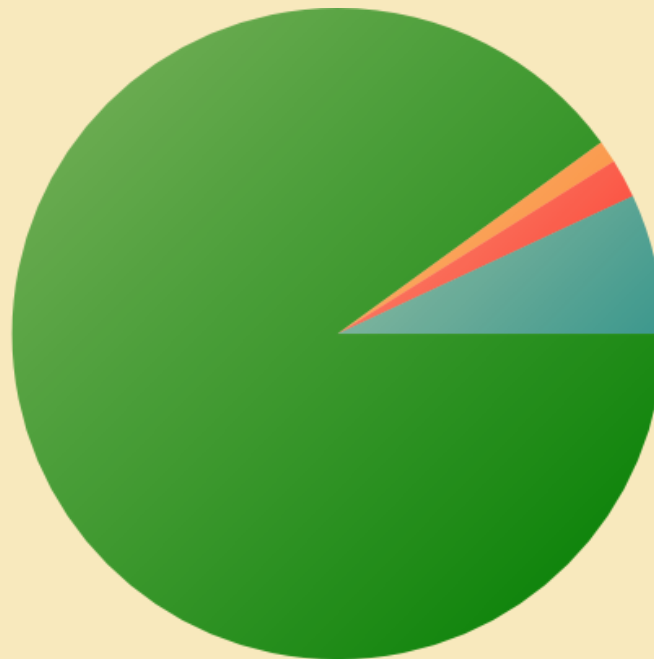

Wsparcie realizacji uchwały ze strony miasta Krakowa

- Udzielanie dotacji na trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na ogrzewanie niskoemisyjne,
- Program pomocy społecznej w postaci dofinansowania do kosztów ogrzewania w związku ze zmianą systemu ogrzewania,
- Kontrole Straży Miejskiej i Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Krakowie w zakresie przestrzegania ograniczeń,
- Rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej w nowych rejonach miasta,
- Ustalanie wiążących warunków dot. ogrzewania w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i wydawanych pozwoleniach na budowę.

Konsultacje społeczne projektu uchwały

15 - 31 października 2013 r.

Wpłynęło **2508** uwag i wniosków:

2267 to postulaty pełnego zakazu stosowania paliw stałych

25 dotyczy wyłączenia z zakazów drewna, kominków lub kotłów niskoemisyjnych

52 to postulaty odstąpienia od wprowadzania ograniczeń

164 to inne uwagi, głównie wyrażające niezadowolenie ze złej jakości powietrza

Poparcie mieszkańców dla wprowadzonych ograniczeń stosowania paliw stałych

- Wprowadzenie zakazu palenia węglem zostało wybrane najważniejszym wydarzenie ostatnich 25 lat w Krakowie w plebiscycie Gazety Wyborczej.
- Wicemarszałek Wojciech Kozak otrzymał tytuł Krakowianina roku 2013 w plebiscycie „Dziennika Polskiego” jako wyróżnienie za skuteczne wprowadzenie zakazu palenia węglem na terenie Krakowa.

Dziękuję!

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Środowiska
ul. Raławicka 56, 30-017 Kraków

sr.sekretariat@umwm.pl

facebook.com/ZielonaMalopolska

google.com/+ZielonaMalopolska

Małopolska
w zdrowej atmosferze